

allegória	Elvont fogalomnak a megszemélyesítése, érzékelhető képekben való ábrázolása.
alliteráció	Egymást követő szó szókezdő hangjának összecsengése.
anapestus	Két rövid és egy hosszú szótagból álló versláb (időmértékes verselés)
anekdota	Élethelyzetek, jellemke ábrázolása rövid, vidám történetben, amelynek hőse híres ember.
ars poetica	költői hitvallás
áthajlás = enjambement	A gondolat nem fejeződik be a verssor végén, hanem a következő sor elején folytatódik.
avantgárd	20. század első felében kibontakozó művészi mozgalmak gyűjtőneve. Irányzatai: kubizmus, futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus. Művészi kifejezés új lehetőségeit és formáit kutatták.
ballada	Főhőse magányosan küzd, leggyakrabban tragikusan végződik. Előadásmódja szaggatott, tömör, homályos.
barokk	Stílusirányzat, 16-18. század. Ismertetőjegyei: mozgalmasság, bonyolultság, túldíszítettség. (Pázmány Péter, Zrínyi Miklós)
bokorrím	rímképlete: aaaa
cenzúra	= ellenőrzés. Irodalmi művek, sajtótermékek tartalmát a megjelenés előtt ellenőrző intézmény.
csalimese	Népmese gyakori típusa, Váratlan fordulattal, hirtelen befejeződik
csattanó	Egy történet szellemes befejezése.
daktilus	Egy hosszú és két rövid szótagból álló versláb. (időmértékes verselés)
dal	Egyszerű érzelmeket, gondolatokat kifejező mű. Szerkezete egyszerű.
dialógus	párbeszéd
	Időmértékes verselés: egy hexameterből és

disztichon	egy pentameterből áll.
dráma	Műnem. jelentése: cselekvés. Az esemény, a szereplők jellege, a mű mondanivalója dialógusokban tárul fel.
elbeszélés	Epikus mű. Kevés szereplője és cselekménye van. Elbeszélő. leíró és párbeszédreszek váltogatják egymást.
elbeszélő költemény	Epikai műfaj, lírai és epikai elemeket tartalmaz. Verses formájú.
elégia	Lírai mű. Fájdalmat, csalódást megéneklő bánatos hangulatú költemény.
életkép	Lírai műfaj. A mindennapi élet jellegzetes jelenetét ábrázolja.
ellentét	A mondanivaló kiemelése ellentétes jelentésű szavak egymással való szembeállításával.
előhang	Lírai bevezetés, amely utal a mű témájára és hangulatára.
enciklopédia	Gyűjteményes mű.
epigramma	Lírai mű. Eredetileg sírfelirat, rövid, tömör, általános érvényű tanítást fejez ki.
epika	Műnem. A hőst cselekvés közben mutatja meg, akinek jellemét, tulajdonságait környezetéhez való viszonya alapján ismerjük meg.
episztola	költői levél
eposz	Hósköltemény, főhőse rendkívüli képességekkel rendelkezik.
eredetmonda	Egy jelenség vagy tárgy eredetét a múlt eseményeivel magyarázó történet.
fabula	Csattanóval végződő verses vagy prózai mese, melynek szereplői emberi tulajdonságokkal rendelkező állatok.
félrím	rímképlete: xaxa
felvilágosodás	18. század eszmeáramlata. Polgárság harca a feudális rend és az egyház ellen. Eszméi: ész fontossága, hit a tudományban. Kazinczy Ferenc
fokozás	Olyan szavak, melyek egymást követve az előzőnél érzelmileg, értelmileg többet fejeznek ki.

hasonlat	Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok összehasonlítása közös tulajdonságok alapján. hasonlító+ hasonlított (mint kötőszó)
hexameter	Időmértékes verselés. Hat verslábból áll, az ötödik mindig daktilus, a hatodik pedig spondeus.
himnusz	Lírai műfaj. Istenhez fohászoló vagy a szentek dicsőítésére szolgáló vallásos témájú hálaének.
humanizmus	Reneszánsz kroának eszmeáramlata. Azt vallja, hogy az ember az élet értelme. Célja: az emberben rejlő alkotási erő kiaknázása. Arany János, Csokonai Vitéz Mihály
időmértékes verselés	A ritmust a rövid és hosszú szótagok szabályos váltakozása adja.
impresszionizmus	= benyomás, 19. század második felében kialakult művészi irányzat. Pillanatnyi benyomások alapján történő ábrázolás jellemzi.
irónia	Rejtett, finom gúny, dicsérő szavak mögé rejtett bírálat.
ismétlés	Azonos gondolatok, szó szerkezetek egymásutánja.
jambus	Egy rövid és egy hosszú szótagból álló versláb. (időmértékes verselés)
jellemábrázolás	Egy-egy szereplő viselkedésének, személyiségfejlődésének bemutatása.
keresztím	abab
klasszicizmus	17-19. század. Az alkotó mintaképes az ókori klasszikus művészet. Berzsenyi Dániel
konfliktus	= összeütközés, ellentétes erők összecsapása
költői én	Lírai műben megszólaló egyes szám első személy.
	Csak nyelvtani formája szerint kérdés,

költői kérdés	amelyre a költő nem vár feleletet.
legenda	Szentek életét bemutató, csodás történeteket elbeszélő alkotás.
leírás	Személyek, tárgyak, tájak részletező bemutatása.
líra	Műnem. érzelmeket kifejező alkotások gyűjtőneve. Lírai műfajok: dal, elégia, epigramma, himnusz, óda.
megszemélyesítés	Élettelen tárgyat, természeti jelenséget emberi tulajdonságokkal ruház fel.
mese	Csodás elemekkel átszőtt, általában elképzelt térben, időben játszódó eseményeket mutat be.
metafora	Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok azonosítása közös tulajdonságaik alapján. azonosító + azonosított
mítosz	Istenek, isteni eredetű lények, természetfölötti tulajdonságokkal rendelkező hősök cselekedeteiről szóló történet.
monda	olyan történet, melynek valóságmagja van: történelmi esemény, földrajzi hely, történelmi személy.
monológ	A szereplő lelki feszültségének, indulatainak, érzelmeinek kifejezésére szolgál.
mottó	= jelige, jelmondat
naturalizmus	19. század második felében alakult ki. Valóság-hű ábrázolásra törekszik. Kendőzetlenül mutatja be az emberi sorsokat.
novella	Cselekménye rövid időszak történéseit tartalmazza. Középpontjában egy konfliktus áll. Kevés szereplője van.
ölelkező rím	abba
páros rím	aabb
pentameter	Időmértékes verselés. Hat verslábból áll, de a 3. és 6. versláb csonka. (daktilusokból és spondeusokból áll)
	Két rövid szótagból álló versláb

pirrichius	(időmértékes verselés)
plágium	egy szellemi alkotás vagy annak részletének az eltulajdonítása.
realizmus	19. század második felétől válik uralkodóvá. Az író törekvése: saját kora valóságának hű tükrözése. Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond
refrén	Egy verssor, szó szerkezet ritmikus ismétlése a versszakok végén.
regény	Epikai műfaj. A mű cselekménye több szálon fut, a mű végén újra találkoznak a tetőpont vagy megoldás részeként. Párbeszéd, elbeszélő, leíró részek vannak benne. A szereplők életútját hosszú időn át követi.
reneszánsz	=újjaszületés14-16. századra jellemző. Itáliából ered. Eszméi: az élet, a jólét élvezete, a földi élet szépsége, a szellem szabadsága. Egyéniség szerepe fontos és annak sokoldalú fejlesztése.
romantika	19. század stílusirányzata. Előtérbe kerül az érzelem, a képzelet, a csapongó, fantáziadús gondolkodás. Fontos a nemzeti öntudat. Jókai Mór, Petőfi Sándor, Vörösmarty Mihály, Kölcsey Ferenc
spondeus	Két hosszú szótagból álló versláb. (időmértékes verselés)
strófa	versszak
szimbólum	= jelkép, eszmék, érzések, fogalmak érzékeltetése.
szinesztézia	Különböző érzékszervekhez tartozó jelenségek összekapcsolása.
tiszta rím	A rím azon fajtája, amelyben a mássalhangzók és magánhangzók is megegyeznek.
trilógia	Olyan műalkotás, mely három önálló részből áll, de témájuknál, szereplőjüknél fogva egységet alkotnak.

trocheus	Egy hosszú és egy rövid szótagból álló versláb.
túlzás	A tartalmi erősítés érdekében hétköznapi dolgokat a valótlanig felnagyít.